

האם אמצעי המדייה החדשים תורמים

לדמוקרטיה או פוגעים בה?

שיעור בנושא היבטים אוטופים ודיטופים של המדייה החדשה
כתבה : אתי פרנקו

	המהומות בגבעת הקפיטול: האם המדייה החדשה פוגעת בדמוקרטיה או מקדמת אותה?	
פתיחה	כסקר מנטימטר : שאלת כן/לא : האם המדייה החדשה פוגעת בדמוקרטיה או מקדמת אותה?	קישור למנטימטר
סיכום סקר בכיתה	הצגת נימוקים ראשוניים לשני הצדדים	הצגת תוצאות מנטימטר
הקנייה	אוטופיה ודיסטופיה ע"ס ספר הלימוד	עמ' 193-196
צפייה משותפת	כתבה על המהומות בגבעת הקפיטול. חוות דעת ראשונות של תלמידים.	כתבה של ערד ניר, מהדורת החדשות ערוץ 12 7.1.2021
מטלה בקלאסרום	התלמידים יקראו ויכתבו על האופן בו המדייה החדשה תורמת לדמוקרטיה תחת הכותרת 'אוטופיות ודיסטופיות. הם' יתייחסו להיבט הדיסטופי ע"ס המהומות בגבעת הקפיטול.	
דיון וסיכום	טראמפ פנה לתומכיו באמצעות הרשתות החברתיות: האם המדייה החדשה פוגעת בדמוקרטיה או מקדמת אותה? ניתן להוסיף : טוויטר ופייסבוק חסמו את החשבונות של טראמפ: האם המדייה החדשה מקדמת דמוקרטיה או פוגעת בה?	

Mentimeter

שאלה לחימום ב -

"הניו-מדיה תורמת לשמירה על הדמוקרטיה"

א. מסכימ/ה
ב. לא מסכימ/ה

*נצפה בהתפלגות התוצאות הכיתתיות ונשמע 1-2 נימוקים לכל צד.

אוטופיות ודיסטופיות : היבטים חיוביים ושליילים של התרבות הדיגיטלית

ספר הלימוד, עמ 193-196

דטרמיניזם טכנולוגי : תפיסה על פיה הטכנולוגיה מעצבת את האדם על ידי כך שהיא מעבירה מידע לאדם, משפיע על דרך החשיבה שלו ועל האופן בו הוא מתקשר עם סובביו.

אוטופיה : מונח זה מתייחס במקור לחברת בני אדם אידיאלית ומושלמת, שמאפשרת חיים מאושרים לאנשיה. אוטופיה טכנולוגית, משמעותה התקדמות לקראת חברה שכזו באמצעות המדע והטכנולוגיה.
תפיסה זו מתיישבת עם רעיון הדטרמיניזם הטכנולוגי.

מהן יתרונותיה של המדיה החדשה ? אילו היבטים אוטופים יש לה ?

- א. הכפר הגלובלי : מרשל מקלוהן, אחד מהחוקרים החשובים בתחום התקשורת, דיבר על 'הכפר הגלובלי'. כוונתו היתה שהטלוויזיה איפשרה לכל בני האדם בכל העולם להיות מעין כפר אחד גדול, כמו הכפר השבטי, שאופיין ביחסי הקירבה והרעות בין תושביו.
- ב. חופש המידע : בזכות תכונת הניידות של הניו מדיה, בני אדם יכולים לצרוך מידע מכל אדם ומכל מקום, בלי תלות במקום בו הם נמצאים. כך הם יכולים להנות מבחירה חופשית של מקורות מידע ולפתח מחשבה באופן עצמאי.
- ג. חופש הביטוי : אמצעי התקשורת החדשים מאפשרים כל אדם יכול להשמיע קולו ולייצר תוכן עצמאי. כך ניתן להשתחרר מהעיתונים, הרדיו והטלוויזיה המסורתיים המגבילים את התכנים המופקים ע"פ שיקול הדעת של העורכים, תקנות וחוקים.
- ד. שיתופיות ועזרה הדדית : הטכנולוגיה מאפשרת יצירת קהילות וקבוצות תמיכה בנושאים שונים.
- ה. דמוקרטיזציה : הרשתות מאפשרות ארגון מחאה ואף מהפכות חברתיות.

היבטים אוטופים : אמצעי המדייה החדשים תורמים לדמוקרטיה

א. **יחסים בין מנהיגים למונהגים** : קשר ישיר בין מנהיג ובוחריו באמצעות הרשתות החברתיות.

כמו כן ניתן גם לערוך משאלי עם ובחירות באמצעות הרשת.

ב. **העצמת השתתפות הפוליטית** : הרשתות מאפשרות התארגנות חברתית ופוליטית ביתר קלות

ועשויות להגביר השתתפות בחיים ציבוריים ופוליטיים ולהגביר תחושת אחריות לזולת.

ג. **כינון מרחב ציבורי חדש ושיויוני** : זירת שיח שיוויונית שמאפשרת ביטוי לכל משתמשי הרשת,

בצורה שיוויונית. כמו כן מאפשרת מפגש במרחב וירטואלי ללא מגבלות מקום וזמן, בלי קשר

למיקום פיסי במרכז או פריפריה, בלי קשר לפניות מעבודה או מגבלות אחרות המותירות את

הזירה הציבורית ל'שבעים' ולבעלי הזמן הפנוי בלבד.

דיסטופיה : ההיפך מאוטופיה. 'דיס' הוא דבר רע, כלומר אוטופיה רעה. מציאות חברתית שהיא ההיפך ממושלמת, מצב חברתי גרוע ומדכא. בהקשר לטכנולוגיות התקשורת, הדיסטופים מייחסים משמעויות שליליות לפיתוחים הטכנולוגיים, וטוענים כי הם מפתחים תכונות שליליות במין האנושי. למשל :
א. התמכרות : הטכנולוגיה ממכרת ופוגעת בקשרים אישיים וחברתיים בגלל שהיא גוזלת זמן על חשבון פעילות אחרות.

ב. תחליף לתקשורת ישירה : הטכנולוגיה משתמשת תחליף לתקשורת בין אישית ישירה, ומשבשת מיומנות זו.
ג. שיח אלים : התקשורת המתווכת והלא ישירה מאפשרת השתתפות יותר קלה בשיח אלים ומשפיל ופגיעה בזולת.
בני אדם מסתתרים מאחורי זהויות פיקטיביות וגם לא נעצרים בשל הסיכוי לפגיעה חוזרת.
* ביטוי לכל אלה בשיח **טוקבקיסטים** שנהיה אלים.

בנוסף לכך, השימוש ברשתות החברתיות מאפשר לבעלי כוח כלכלי לאסוף מידע על המשתמשים מאחורי גבם וללא ידיעתם.

נסכם את החומר הנלמד וונוודא הקשבה...

מהי אוטופיה?

מהי דיסטופיה?

באיזה אופנים אמצעי המדייה החדשים מחזקים את הדמוקרטיה?

נצפה בכתבה שמסכמת את פריצת תומכי טראמפ לגבעת הקפיטול
כתבה של ערד ניר, מהדורת החדשות ערוץ 12 7.1.2021
(מדקה 7-דקה 14:30)

התייחסות ראשונית לאחר צפייה:
בהמשך למעקב שלנו אחרי מערכת הבחירות בארה"ב.
מה אתם חושבים על אירועים אלה? איך מרגישים תומכי טראמפ שכאן בכיתה למול אירועים אלה?
נעבור למטלה בקלאסרום בה כל אחד יקשר את החומר הנלמד לכתבה זו.

משימה בקלאסרום: אוטפיה, דיסטופיה, דמוקרטיה

קראו בספר עמ' 193-196.

1. הסבירו לפי הספר מהו 'דטרמיניזם טכנולוגי'. איך ניתן לקשר מושג זה למהומות בגבעת הקפיטול?
2. באיזה אופן ע"פ הכתוב בספר אמצעי התקשורת החדשים יכולים לתרום לחיזוק הדמוקרטיה?
3. לאור התנהלות טראמפ מול תומכיו ברשתות החברתיות ולאור המהומות בגבעת הקפיטול - האם אמצעי התקשורת החדשים מחזקים את הדמוקרטיה או פוגעים בה? נמקו.

סיכום ודיון בכיתה :

נחזור לדיון בשאלה המרכזית של השיעור לאחר שכל תלמיד למד את המושגים וחשב על הנושא.

האם אמצעי התקשורת החדשים מחזקים את הדמוקרטיה או פוגעים בה?

נוסיף לדיון את המושגים ערכים דמוקרטיים, חופש הביטוי, פייק ניוז.

נעמוד על הקשר בין פייק ניוז לניו מדיה.

פייסבוק וטוויטר חסמו חשבוננו של טראמפ, וכך גם רשתות חברתיות נוספות.

מה דעתכם על מהלכים אלה של טוויטר ופייסבוק : האם תורמים או פוגעים בדמוקרטיה?

”מייסד פייסבוק מרק צוקרברג הודיע הערב (יום ה') על השעיית החשבון של דונלד טראמפ ברשת החברתית, שתימשך לפחות עד השבעת ג'ו ביידן. פייסבוק חסמה את טראמפ ל-24 שעות בעקבות המהומות חסרות התקדים בגבעת הקפיטול, והפריצה של תומכיו לבניין הקונגרס. היום אמר צוקרברג שהשעיית החשבון של טראמפ תוארך. ”הסכנות שכרוכות בהמשך השימוש של הנשיא בשירות שלנו בתקופה הזאת פשוט גדולות מדי”, הוא אמר. (7.1.2021ynet)

טוויטר חסמה את חשבוננו של טראמפ לצמיתות.

אפשרות לצפייה : ירון דקל ותומכי טראמפ בישראל
מהדורת שישי כאן 11

